

نمونه رایگان قبل از خرید

فهرست مطالب:

۴:..... در **در سنانه فصل اول: کلیات روانشناسی رشد**:

۱۹:..... نکات کلیدی فصل اول:

۲۰:..... مجموعه تستهای فصل اول:

۲۳:..... پاسخنامه تستهای فصل اول:

۲۶:..... در **در سنانه فصل دوم: نظریه های رشد**:

۱۱۱:..... نکات کلیدی فصل دوم:

۱۱۵:..... مجموعه تستهای فصل دوم:

۱۳۷:..... پاسخنامه تستهای فصل دوم:

۱۵۸:..... در **در سنانه فصل سوم: مبانی زیستی و محیطی**:

۱۶۹:..... نکات کلیدی فصل سوم:

۱۷۰:..... مجموعه تستهای فصل سوم:

۱۷۳:..... پاسخنامه تستهای فصل سوم:

۱۷۵:..... در **در سنانه فصل چهارم: رشد از تولد تا پایان دو سالگی**:

۱۸۰:..... نکات کلیدی فصل چهارم:

۱۸۱:..... مجموعه تستهای فصل چهارم:

۱۸۴:..... پاسخنامه تستهای فصل چهارم:

۱۸۶:..... در **در سنانه فصل پنجم: رشد جسمانی در نوباوگی و نوپایی**:

۲۰۱:..... نکات کلیدی فصل پنجم:

۲۰۲:..... مجموعه تستهای فصل پنجم:

۲۰۵:..... پاسخنامه تستهای فصل پنجم:

۲۰۸:..... در **در سنانه فصل ششم: رشد جسمانی و شناختی در اوایل کودکی (۲ تا ۶ سالگی)**:

۲۲۰:..... نکات کلیدی فصل ششم:

۲۲۱:..... مجموعه تستهای فصل ششم:

۲۲۳:..... پاسخنامه تستهای فصل ششم:

۲۲۵:..... در **در سنانه فصل هفتم: رشد جسمانی و شناختی در اوسط کودکی (۶ تا ۱۱ سالگی)**:

نمونه رایگان قبل از خرید

نکات کلیدی فصل هفتم:..... ۲۳۳:

مجموعه تستهای فصل هفتم:..... ۲۳۴:

پاسخنامه تستهای فصل هفتم:..... ۲۳۶:

در سنانه فصل هشتم: رشد جسمانی و شناختی در نوجوانی:..... ۲۳۷:

نکات کلیدی فصل هشتم:..... ۲۴۹:

مجموعه تستهای فصل هشتم:..... ۲۵۱:

پاسخنامه تستهای فصل هشتم:..... ۲۵۴:

در سنانه فصل نهم: رشد جسمانی و شناختی در اوایل بزرگسالی (جوانی):..... ۲۵۶:

نکات کلیدی فصل نهم:..... ۲۶۵:

مجموعه تستهای فصل نهم:..... ۲۶۶:

پاسخنامه تستهای فصل نهم:..... ۲۶۷:

در سنانه فصل دهم: رشد جسمانی و شناختی میانسالی (۴۰ تا ۶۰ سالگی):..... ۲۶۸:

نکات کلیدی فصل دهم:..... ۲۷۴:

مجموعه تستهای فصل دهم:..... ۲۷۵:

پاسخنامه تستهای فصل دهم:..... ۲۷۷:

در سنانه فصل یازدهم: رشد جسمانی و شناختی در اواخر بزرگسالی (پیری):..... ۲۷۸:

نکات کلیدی فصل یازدهم:..... ۲۸۷:

مجموعه تستهای فصل یازدهم:..... ۲۸۸:

پاسخنامه تستهای فصل یازدهم:..... ۲۸۹:

در سنانه فصل دوازدهم: مرگ، مردن و داغدیدگی:..... ۲۹۰:

نکات کلیدی فصل دوازدهم:..... ۲۹۱:

مجموعه تستهای فصل دوازدهم:..... ۲۹۳:

پاسخنامه تستهای فصل دوازدهم:..... ۲۹۳:

در سنانه فصل سیزدهم: بازی و تقلید:..... ۲۹۴:

نکات کلیدی فصل سیزدهم:..... ۳۰۱:

مجموعه تستهای فصل سیزدهم:..... ۳۰۲:

پاسخنامه تستهای فصل سیزدهم:..... ۳۰۴:

نمونه رایگان قبل از خرید

نمونه رایگان قبل از خرید

فصل اول: کلیات روانشناسی رشد

۱- تعاریف

۲- تاریخچه

۳- روش‌های تحقیق در روانشناسی

تعریف رشد

رشد عبارت است از همه تغییرات و تحولاتی که از زمان تشکیل سلول تخم تا هنگام مرگ در انسان روی می‌دهد. رشد حرکتی مستمر دائمی و پیوسته است که گاهی آهسته و زمانی با جوش و خروش همراه است. به عبارت دیگر رشد عبارت است از تغییرات منظم و نسبتاً مداوم در ساخت‌های جسمی و عصب شناختی، فرایند تفکر و رفتار در طول زمان. اگرچه انسان در سراسر زندگی به نحوی رشد می‌یابد ولی قسمت اعظم رشد در سال‌های اول عمر تا مرحله بلوغ حاصل می‌شود. ممکن است کیفیت رشد ملموس نباشد؛ ولی نباید تصور کرد که جریان رشد متوقف شده است.

تعریف رسش (پختگی)

پختگی به تغییرات خاصی اطلاق می‌شود که عامل اساسی در آن گذشت زمان همراه با تکامل و نظام‌یافتگی سیستم‌های عصبی است. پختگی به تجربه کودک از محیط بستگی چندانی ندارد.

به عبارت دیگر برای ظهور هر رفتاری دستیابی به حداقلی از رشد، تکامل و آمادگی ضروری است. ممکن است کودک را قبل از به دست آوردن پختگی لازم به انجام عملی وادار کرد، ولی ثبات و پایداری رفتار اندک و نتیجه‌اش آنی یا موقتی خواهد بود.

تعریف پرورش

پرورش به معنای تغییراتی است که بر اثر آموزش و تأثیر عوامل محیطی در انسان ایجاد می‌شود. پرورش، تغییر در جنبه‌های رفتاری و روانی انسان است؛ در صورتی که مراد از رشد تغییرات کمی و کیفی بر تن و روان است.

انسان رشد می‌کند اما به همان اندازه پرورش نمی‌یابد، رشد به حجم بستگی دارد؛ یعنی ضمن رشد، اعضا و جوارح مختلف جسم انسان بزرگ می‌شود. کودک در عین حال که رشد می‌کند، پرورش هم می‌یابد. اگر کودک تنها رشد می‌کند و پرورش نمی‌یافت با همان شکل کودکانه منتهی با جسمی بزرگ‌تر باقی می‌ماند.

تعریف روانشناسی رشد

روانشناسی رشد علمی است که جریان تحولات و تغییرات جسمی، ذهنی، عاطفی و عملکرد اجتماعی فرد را در طول عمر - از لحظه انعقاد نطفه تا مرگ - مطالعه می‌کند. به عبارت دیگر روانشناسی رشد میل به توصیف و شناسایی آن دسته از عواملی دارد که بر ثبات و تغییر شکل انسان‌ها از لحظه لقاح تا مرگ تأثیر می‌گذارد. افزون بر این روانشناسی رشد حوزه مطالعاتی است که می‌خواهد تداوم و تغییر را در طول عمر روشن کند. روانشناسی رشد به تمام مراحل زندگی انسان مربوط می‌شود اما بیشترین توجه آن به دوره کودکی و نوجوانی است. روانشناسی رشد هم در زمره علوم بنیادی است. و هم کاربردی.

نمونه رایگان قبل از خرید

گونه‌های مختلف تغییرات در فرایند رشد

۱- تغییر در اندازه و مقدار

۲- تغییر در نسبت

۳- ناپدید شدن بعضی از قسمت‌های بدن

مهم‌ترین قسمتی که در حین رشد کم‌کم ناپدید می‌شود، غده تیموس یا غده طفولیت است که در سینه جای دارد و نیز از بین رفتن بازتاب بابینسکی و دندان‌های شیری است.

۴- کسب مشخصات تازه

سه موضوع اساسی در مطالعه رشد انسان وجود دارد:

الف) آیا روند رشد پیوسته یا ناپیوسته است.

ت) آیا یک روند رشد وجود دارد یا چندین روند احتمالی

ج) آیا در تعیین رشد عوامل ژنتیکی مهم‌تر هستند، یا عوامل محیطی

* برای تعیین تفاوت‌های موجود بین قابلیت‌های نوباوگان، کودکان، نوجوانان و بزرگسالان می‌توان از پیوستگی و ناپیوستگی سخن به میان آورد.

دیدگاه پیوستگی معتقد است که یک واکنش رشد می‌کند و تبدیل به واکنش دیگر می‌شود. این دیدگاه معتقد است که نوباوگان و کودکان پیش دبستانی، بسیار شبیه بزرگسالان به دنیا پاسخ می‌دهند؛ فرق بین بالغ و نابالغ صرفاً در مقدار یا پیچیدگی رفتار است. پیوستگی عبارت است از افزودن تدریجی به مهارت‌های یکسانی که از همان آغاز وجود داشته است.

دیدگاه ناپیوستگی معتقد است که نوباوگان و کودکان شیوه‌های تفکر، احساس و رفتار کردن منحصر به فردی دارند - شیوه‌هایی کاملاً متفاوت، با بزرگسالان که باید آن‌ها را در شرایط خودشان درک کرد. این دیدگاه معتقد است که در مقطع زمانی خاصی آگاهی‌های جدید نمایان می‌شود. نظریه‌هایی که دیدگاه ناپیوسته را قبول دارند. مفهوم مرحله را شامل می‌شود؛ مراحل عبارت است از تغییرات کیفی در تفکر احساس و رفتار کردن که مقطع زمانی به خصوصی از رشد را مشخص می‌کنند. در نظریه‌های مرحله‌ای رشد خیلی شبیه بالا رفتن از پلکان است. وقتی افراد از یک مرحله به مرحله بعدی گام برمی‌دارند؛ در معرض دوره‌هایی از تغییر شکل سریع قرار می‌گیرند؛ به عبارت دیگر تغییر به جای آنکه تدریجی و جاری باشد بسیار ناگهانی است.

* همیشه فرض شده است که مراحل در افراد و فرهنگ‌ها همگانی هستند؛ یعنی نظریه‌پردازان مرحله‌ای فرض می‌کنند که افراد در همه جا زنجیره رشدی یکسانی را طی می‌کنند.

* موضعی که نظریه‌ها در مورد طبیعت در برابر تربیت می‌گیرند؛ بر توجیه آن‌ها در مورد تفاوت‌های فردی، تأثیر می‌گذارد.

نمونه رایگان قبل از خرید

اما در کنار تمام این‌ها دیدگاهی متعادل وجود دارد به نام «دیدگاه عمر»؛ دیدگاه عمر در مقایسه با سایر رویکردها تصویر پیچیده‌تری از تغییر و عوامل زیربنای آن ارائه می‌دهند (این دیدگاه شبیه شاخه‌های درخت است که در جهت‌های گوناگون امتداد می‌یابند). چهار فرض این دیدگاه گسترده را تشکیل می‌دهد؛ ۱- رشد به صورت مادام‌العمر، بنابراین دیدگاه هیچ دوره سنی از نظر تأثیر آن بر روند زندگی برتر نیست. در هر دوره‌ای تغییر در سه زمینه روی می‌دهد: جسمانی، شناختی، اجتماعی ۲- رشد به صورت چند بعدی و چند جهتی ۳- رشد به صورت کاملاً شکل‌پذیر ۴- رشد به صورت چند موقعیتی؛ چند موقعیت ویژه می‌تواند بر رشد تأثیر بگذارد. این تأثیرات گسترده را می‌توان در سه طبقه سازمان داد:

تأثیرات مربوط به سن: رویدادهایی که قویاً به سن مربوط هستند و از این رو می‌توان پیش‌بینی کرد؛ چه موقعی روی می‌دهند و چه مدت ادامه می‌یابند، تأثیرات مربوط به سن نامیده می‌شوند.

تأثیرات مربوط به تاریخ: این تأثیرات توضیح می‌دهند که چرا افرادی که در زمان یکسانی متولد می‌شوند، یعنی افراد هم‌دوره، در ویژگی‌هایی شباهت دارند که آن‌ها را از کسانی که در مواقع دیگر متولد شده‌اند؛ متمایز می‌کند.

تأثیرات غیرهنجاری: اصطلاح هنجاری، یعنی معمولی یا متوسط تأثیرات مربوط به سن و تاریخ هنجاری هستند؛ زیرا هر یک بر تعداد زیادی از افراد به شیوه یکسان تأثیر می‌گذارد.

تأثیرات غیرهنجاری رویدادهای غیرعادی هستند زیرا فقط برای یک یا تعداد کمی از افراد اتفاق می‌افتند؛ از جدول زمانی قابل پیش‌بینی پیروی نمی‌کنند؛ در نتیجه این رویدادها به چند جهتی بودن رشد کمک می‌کنند.

اصول قوانین و ویژگی‌های رشد:

۱- رشد جریانی مداوم، پیوسته و مرحله‌ای است.

رشد فرد از زمان تشکیل نطفه تا مرگ به مراحل معین و مشخصی تقسیم می‌شود مراحل رشد در جنبه‌های مختلف زندگی به صورت متوالی و پی در پی پدیدار می‌گردد. رشد از هنگام انعقاد نطفه تا بلوغ پیوسته ادامه داشته و به آرامی و بدون توقف و یا جهش ناگهانی پیش می‌رود. چون جریان رشد مداوم و پیوسته است آنچه در مرحله‌ای واقع می‌شود؛ مرحله بعد یا مراحل بعدی را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

موریس دبس و ژان ژاک روسو هر دو به مرحله‌ای بودن رشد اعتقاد داشتند و به آن اذعان کردند.

موریس دبس بیان کرد که:

رشد کودکان از روزی که به دنیا می‌آیند تا موقعی که به درجه کمال برسند؛ از مراحل متوالی و به هم پیوسته‌ای عبور می‌کند که می‌توان آن‌ها را فصول مشخص یک تاریخ دانست. این رشد گرچه ظاهراً ترقی دائم و یکنواختی است؛ ولی در واقع کند و تند می‌شود و گاه دوره‌هایی پرچوش و خروش و زمانی آرام‌تر دارد.

این تغییرات به ظاهر دائم و پیوسته است؛ اما در واقع موجودی است که می‌بالد و مراحل معینی را طی می‌کند. پرورش باید حتی‌الامکان بر طبق مراحل رشد صورت گیرد و تنها در این صورت است که می‌تواند همه استعدادهای شاگرد را به ظهور رساند.

نمونه رایگان قبل از خرید

در روانشناسی جدید

* به نظر اریکسون رشد جریان مداوم مرحله به مرحله تحولات زیستی، روانی و اجتماعی است. انسان در این دیدگاه هرگز شخصیت کاملاً ثابت و بدون تغییر ندارد، بلکه همیشه در حال رشد است، هرچند که این رشد یک سلسله قوانین پایه‌ای دارد. از نظر اریکسون عواملی که چگونگی رشد مرحله‌ای کودک را معین می‌کند عبارت است از:

الف) قوانین ذاتی رشد که از طبیعت کودک ناشی می‌شوند و بازگشت ناپذیرند.

ب) تأثیرات فرهنگی که بیشتر متناسب با ظرفیت‌های درونی رشد کودک، در جریان تاریخ زندگی انسان پدید آمده‌اند.

ج) خصوصیات ویژه هر کودک که به اقتضای وضعیت اجتماعی وی موجب واکنش‌های معین او در برخورد با رویدادهای زندگی می‌شود.

* پیازه مراحل رشد را بیش از همه مورد تأکید قرار داده است. او جریان رشد را امری ذاتی، غیرقابل تغییر، تحول یابنده و تداومی می‌داند. به نظر وی هر مرحله از رشد کودک بر پایه مراحل قبلی و به صورت زمینه‌ساز مرحله بعدی است. تمام شدن هر مرحله به معنای گذشتن از یک تعادل و آغاز ناموزونی‌های مرحله جدید می‌باشد.

مفهوم مراحل رشد را از نظر پیازه می‌توان دارای خصوصیات زیر دانست:

۱- تمام جریان‌های رشد پیوستگی مطلق دارند.

۲- رشد فرد از طریق جریان مداوم درون‌سازی و برون‌سازی حاصل می‌شود.

۳- هر سطح از رشد، ریشه در مرحله یا مراحل قبلی دارد و در مرحله بعدی نیز ادامه می‌یابد.

۴- هر مرحله به صورت طرح و سازمان متفاوتی از تکرار جریان‌های مرحله قبل است

۵- تفاوت‌های موجود در الگوی سازمان یافته رشد در هر فرد باعث ایجاد مراتبی از تجربه و عمل می‌شود.

۶- این مراتب تجربه و عمل باعث می‌شود که افراد مختلف به سطوح متفاوتی از رشد برسند. هرچند در ظرفیت‌های مغزی افراد امکان رسیدن به رشد متناسب با هر مرحله وجود دارد؛ اما تمام این ظرفیت‌ها شکوفا نمی‌شوند.

* براساس نظر سیرز از معروف‌ترین رفتارگرایان کنونی، رشد زنجیری به هم پیوسته از وقایع افزایش یابنده است. در نظر وی جریان رشد به معنای ترادف منظمی از موقعیت‌ها است که موجب عمل انگیزه‌های تازه برای عمل و الگوهای بعدی رفتار می‌گردد. بنابراین موقعیت‌های اجتماعی تعیین‌کننده سطح رشد آدمی است. وظیفه عوامل محیطی و تربیتی آن است که در هر مرحله ظرفیت‌ها و توانایی‌های نهفته کودک را آشکار و امکان شکوفا شدن امکانات طبیعی کودک را فراهم کند، هرگاه رشد تداومی و پیوسته کودک با تحولات تازه‌ای در ساخت روانی- شناختی- اجتماعی کودک همراه شود که با ساخت قبلی او

نمونه رایگان قبل از خرید

تفاوت کیفی دارد و با وظایف جدیدی در چگونگی رشد و پرورش روبرو شویم باید بگوییم که مرحله تازه‌ای از رشد آغاز شده است.

۲- رشد دارای الگوهای قابل پیش‌بینی است

رشد جسمانی نمونه بسیار خوبی برای نشان دادن این طرح منظم و قابل پیش‌بینی است. رشد جسمانی، چه در دوران قبل از تولد و چه در دوران بعد از تولد از دو قانون پیروی می‌کند:

الف) قانون سری- پایی

ب) قانون مرکزی- پیرامونی

براساس قانون اول رشد از ناحیه سر شروع می‌شود و سپس به پاها می‌رسد؛ یعنی هرگونه پیشرفت و افزایشی در ساخت واکنش بدن ابتدا در ناحیه سر، سپس در ناحیه تنه و در انتها در ناحیه پا صورت می‌گیرد.

اما براساس قانون دوم جریان‌های رشد جسمی از نزدیک به دور است، یعنی از محور مرکزی بدن شروع می‌شود و به سمت حدود انتهایی بدن پیش می‌رود.

مطالعات طولی رشد نشان می‌دهد که رشد ذهنی از الگوی مشخصی پیروی می‌کند و بیشترین رشد هوش بین سنین ۱۶ تا ۱۸ سالگی اتفاق می‌افتد.

ج) الگوی دیگر شامل این قانون است که رشد از واکنش‌های عمومی به واکنش‌های اختصاصی است. هم در رشد حرکتی و هم در رشد ذهنی همیشه فعالیت‌های عمومی بر فعالیت‌های اختصاصی مقدم است؛ مهم‌ترین تظاهر این امر را می‌توان در عکس‌العمل‌های عضلانی کودک دید. نوزاد پیش از آنکه یکی از اعضای بدن خود را حرکت دهد، تمام بدنش را به حرکت در می‌آورد. همچنین در مورد تکلم نیز چنین است کودک ابتدا کلمه اسباب‌بازی را به‌طور عمومی برای تمام اسباب‌بازی‌ها به کار می‌برد.

۳- رشد با الگویی معین همراه است.

رشد به شکلی مرتب و مستمر حاصل می‌گردد. هر مرحله‌ای از تکامل محصول و نتیجه مرحله پیشین و شرط ضروری مرحله بعدی است.

۴- در فرایند رشد تفاوت‌های فردی وجود دارد و این اختلافات در فرایند رشد ثابت است.

اگرچه رشد برای همه کودکان و نوجوانان یکسان است و می‌تواند یک الگوی عمومی برای آن‌ها باشد؛ ولی هر کودکی برای خود الگوی ویژه‌ای دارد که با روش و سرعت خاص خویش رشد می‌کند. تفاوت‌های فردی در رشد بر اثر شرایط درونی و بیرونی به وجود می‌آید. به عبارت دیگر تفاوت‌های فردی براساس ترکیب دو عامل وراثت و محیط برای هر فرد به وجود می‌آید. براساس این دیدگاه می‌توان بیان کرد که کاستی‌های رشد قابل جبران نیستند. نوزادانی که رشد سریع داشتند در مراحل بعدی نیز به همان سرعت به رشد ادامه می‌دهند و آن دسته که رشدشان کند بوده است، بعدها نیز رشدی کند خواهند داشت. این امر هم در زمینه رشد ذهنی و هم رشد جسمانی صادق است.

نمونه رایگان قبل از خرید

۵- رشد دارای ابعاد مختلف و فرآیندی پیچیده است.

دو بعد اساسی رشد جسمانی و روانی هر دو باهم و به صورت تأثیر متقابل در فرد وجود دارد.

۶- تکامل قسمت‌های مختلف بدن به مقدار متفاوت حاصل می‌شود.

۷- هر مرحله‌ای از تکامل دارای مشخصاتی مخصوص به خود است.

در تکامل مراحل وجود دارد که ویژگی آن تعادل است و مراحل نیز هست که مشخصه آن عدم توازن است.

۸- هر فردی معمولاً تمام مراحل تکامل را طی می‌کند.

۹- رشد از دوره‌های حساس برخوردار است.

الف) در جریان رشد دو مرحله وجود دارد که رشد سریعی دارد، یکی دوره قبل از تولد به اضافه ۶ ماه اول زندگی که روی هم رفته ۱۵ ماه به طول می‌انجامد و «رشد ناگهانی کودکی» نامیده می‌شود، دیگری دوره بلوغ است که سرعت رشد در آن از یک تا دو سال قبل از رسیدن به بلوغ جنسی و شش ماه تا یک سال بعد از بلوغ جنسی ادامه دارد و روی هم رفته در حدود یک و نیم تا سه سال طول می‌کشد و «رشد ناگهانی دوره نوجوانی» نامیده می‌شود.

* دوره حساس برای رشد اندام‌های جنسی: دوره ۶-۷ هفتگی پس از لقاح دوره حساسی برای رشد طبیعی اندام‌های جنسی محسوب می‌شود.

* دوره حساس برای رشد بینایی: اگر آب مروارید کسانی که با این بیماری متولد شده‌اند؛ تا ۷ سالگی درمان شود؛ بینایی آن‌ها تقریباً رشد می‌کند. ولی فقدان بینایی کافی طی ۷ سال اول زندگی منجر به ضعف شدید و دائمی این حس خواهد شد.

* دوره حساس برای رشد دلبستگی: ۸ ماهگی تا زمان ظهور واکنش اضطراب غریبه

* دوره حساس برای رشد زبان: کودکانی که تا سنین ۶-۷ سالگی تجربه‌های زبانی کافی ندارند، ممکن است به‌طور کلی موفق به اکتساب مهارت‌های زبانی نشوند.

برخی از مراحل رشد به عنوان مراحل تعادل و برخی دیگر به عنوان مراحل عدم تعادل مشخص شده‌اند.

عدم تعادل	تعادل
۲ سالگی	۱/۵ سالگی
۳ سالگی	۲/۵ سالگی
۴ سالگی	۳/۵ سالگی
۴ سالگی	۴/۵ سالگی
	۵-۶/۵ سالگی

بین سنین ۶ سالگی تا ابتدای بلوغ، حالت تعادل حکمفرماست.

مفهوم مرحله در روانشناسی و فیزیولوژی:

نمونه رایگان قبل از خرید

ملاک‌های مرحله در روانشناسی

- ۱- ترتیب توالی ثابت: یکی از مهم‌ترین ملاک‌ها این است که مرحله همیشه در طول تحول محل و موقع ثابتی داشته باشد. به عبارت دیگر در سلسله مراحل وقتی می‌توانیم از مرحله صحبت کنیم؛ که یک مرحله مفروض همیشه بعد از مرحله معینی بیاید و مرحله معین دیگری را به دنبال داشته باشد. لازم به ذکر است، سنینی که برای توصیف مراحل آورده می‌شود، فقط یک سن متوسط تقریبی است که برحسب جمعیت‌های متفاوت و فرهنگ‌های مختلف کم و بیش تغییر می‌پذیرد، ولی آنچه ثابت است، ترتیب توالی است.
- ۲- مرحله باید واجد صفت توحیدی باشد. یعنی ویژگی‌ها و توانایی‌های هر مرحله با توانایی‌های مرحله بعد ادغام می‌شود. به عبارت دیگر هر مرحله باید با تمام خصوصیات مرحله قبلی توحید حاصل کرده باشد. هر مرحله هم شامل امکانات تازه و هم واجد امکانات دوره قبلی است.
- ۳- وجود ساخت مجموعه‌ای: در هر مرحله وجود همه ویژگی‌ها لازم است تا بگوییم فرد به آن مرحله رسیده است.
- ۴- هر مرحله واجد دو تراز تهیه و تراز اتمام: پیش‌نیازهای هر مرحله تراز تهیه است و تراز اتمام وقتی است که توانایی به پختگی برسد.
- ۵- ممکن است تراز تهیه یک مرحله در مراحل قبل ریخته شود.

مرحله در فیزیولوژی:

در زمینه نمو بدنی نمی‌توان مراحل متمایزی را تعیین کرد. نمو بدنی پیوسته و تدریجی است. معهدا دو جهش نمو وجود دارد یکی در ۵/۵ - ۶/۵ سالگی و دیگری در سن بلوغ. در نمو درون جمجمه هیچ نوع ناپیوستگی وجود ندارد و EEG این مسئله را تأیید می‌کند. برای نمو بدنی می‌توان به صورت سطحی و مصنوعی مراحل معین کرد. ۴ روش برای اندازه‌گیری سن فیزیولوژیک وجود دارد:

(الف) سن اسکلتی یا استخوان‌بندی که مبتنی بر ظهور استخوان‌های دست و مچ دست می‌باشد.

(ب) سن دندان‌ی که مبتنی بر دندان‌های کودک متوسط است.

(ج) سن تنی که مربوط به رشد قد و وزن کودک است.

(د) سن مبتنی بر صفات جنسی ثانوی که مربوط به نمو دوره بلوغ است و نمی‌توان از این ملاک قبل از بلوغ استفاده کرد.

سر که شامل مغز است زودتر از بقیه بدن بزرگ می‌شود. تقریباً از هفتمین ماه زندگی درون رحم احتمالاً هیچ یاخته تازه عصبی تشکیل نمی‌شود. اما سلول‌ها و فیبرهای عصبی بزرگ می‌شوند و به گونه‌های مختلف تغییر می‌یابند، سلول‌های عضلانی نیز چنین‌اند. مغز از شش تا هفت سالگی به منتهای بزرگی خود می‌رسد ولی بعد از آن از نظر نظم و فعالیت پیشرفت خواهد کرد.

نمونه رایگان قبل از خرید

تاریخچه روانشناسی رشد

قرون وسطی:

در قرون وسطی (قرن ششم تا پانزدهم) به کودکی به عنوان مرحله‌ای جداگانه در روند زندگی، اهمیت کمی می‌دادند. در عوض بعد از اینکه کودکان از نوباوگی سر بر می‌آوردند، آن‌ها را به صورت بزرگسالان مینیاتوری که از پیش فرم گرفته‌اند می‌انگاشتند، دیدگاهی که به نظریه فرم یافتگی پیشین معروف است.

قرن هفدهم

نخستین مطالعات تجربی درباره‌ی کودک از قرن ۱۷ آغاز شد. تاریخچه تحقیق علمی و تجربی درباره کودک با یوهان آموس کمینیوس آغاز می‌شود.

جان لاک که پیش درآمدی برای رفتارگرایی قرن بیستم بود، معتقد بود که ذهن نوزاد لوح سفیدی است و در واقع تجربه‌هایی که از راه حواس حاصل می‌شود؛ شخصیت کودک را از دیگران ممتاز و متفاوت می‌سازد. او بر این اساس، بر مسئولیت پدر و مادر تأکید می‌کند. طبق این دیدگاه کودکان ذاتاً شریر نیستند؛ آن‌ها ابتدا هیچ چیزی نیستند و شخصیت آن‌ها را تجربه شکل می‌دهد. لاک رشد را به صورت **پیوسته** در نظر داشت و برداشت او از لوح سفید او را مدافع موضع تربیت ساخت. و بالاخره اینکه فلسفه لاک، کودکان را به صورت موجوداتی **منفعل** توصیف می‌کند.

قرن هجدهم:

ژان ژاک روسو برخلاف جان لاک معتقد بود که نوزاد موجودی شریف و رام نشده است، یا به زبان دیگر، آن‌ها را **وحشی‌های بزرگوار** می‌نامید که دارای موهبت درونی تشخیص خیر و شر و نیز حس عدالت و اخلاق است. او بر این عقیده بود که تمام صفات خوب ذاتی هستند و به‌طور طبیعی در فرد رشد می‌کنند؛ اما آنچه مانع این امر می‌شود. دخالت‌های نابجای محیط است. فلسفه روسو فلسفه کودک مداری بود، که در آن بزرگسالان باید در هر یک از چهار مرحله رشد: نوباوگی، کودکی، اواخر کودکی، و نوجوانی. پذیرای نیازهای کودک باشند. فلسفه روسو دو مفهوم بسیار مهم را در بر داشت که در نظریه‌های جدید نیز یافت می‌شود: مفهوم مرحله و مفهوم رسش. روسو رشد را به صورت فرایند «ناپیوسته و مرحله‌بندی شده‌ای» در نظر داشت. **فلسفه بزرگسالی و پیری:** مدتی بعد از آنکه روسو برداشت خود را از کودکی اعلام کرد، اولین دیدگاه عمر پدیدار شد. قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم دو فیلسوف آلمانی به نام‌های **نیکولاس تتنس و فردریک آگوست کاروس** اصرار داشتند که توجه به رشد باید به بزرگسالی گسترش یابد. آن‌ها در مورد پیری سؤالات مهمی را مطرح کردند.

نمونه رایگان قبل از خرید

ملاحظات تیدمن درباره رفتار جسمانی و روانی فرزندان خود در اواخر قرن ۱۸، نخستین گزارش تجربی و عملی درباره‌ی رشد کودک است.

قرن نوزدهم

داروین، پیشگام مطالعه علمی کودک بود. نظریه وی روی دو اصل مربوط به هم تأکید داشت: انتخاب طبیعی و بقای انب.

فردریک فروبل، نخستین کودکستان را تأسیس کرد.

استانلی هال اولین روانشناسی بود که با استفاده از پرسشنامه اطلاعات مفصلي درباره کودکان و نوجوانان گردآوری کرد. او عموماً بنیانگذار جنبش مطالعه کودک محسوب می‌شود. هال و گزل رویکرد هنجاری به مطالعه کودک را عرضه کردند.

قرن بیستم

آلفرد بینه و تئودر سیمون اولین آزمون هوشی کودکان را ابداع کردند.

جان دیویی معتقد بود که آموزش و پرورش باید تغییر نیازهای اجتماعی را در نظر بگیرد و نیز میان فعالیت‌های آموزشگاه و محیط زندگی واقعی همواره ارتباطی فعال و نزدیک برقرار باشد. عقاید او درباره نیاز کودک به آموزش از طریق عمل و تجربه تأثیر زیادی در تعلیم و تربیت کودکان در آموزشگاه و خانه به جا گذاشت.

گزل نیز مانند استانلی هال معتقد است که رشد انسان هم از یک نوع رشد و تحول نوعی (فیلوژنی) و هم از یک تحول و رشد فردی (آنتوژنی) پیروی می‌کند و تغییرات رفتاری انسان محصول این دو نوع رشد است. گزل جزو اولین کسانی بود که والدین را از رشد کودک آگاه ساخت. توصیه فرزندپروری او مطابق با سنت روسو حساسیت نسبت به نشانه‌های کودک را سفارش کرد.

فروید نظریه خود را درباره تأثیر عمیق تجارب کودکی بر روحیه و رفتار دوره بزرگسالی مطرح کرد.

ژان پیاژه نیز مطالعات فراوانی در زمینه رشد ذهنی، اجتماعی، اخلاقی و زبانی کودکان انجام داد.

جان بی واتسون مکتب نوینی به نام رفتارگرایی بنیان نهاد او معتقد بود که کودکان با عواطف سه گانه ترس، خشم و عشق متولد می‌شوند. همچنین معتقد بود که پاسخ‌های هیجانی ابتدایی از طریق شرطی شدن به انواع محرک‌های محیطی وابسته شوند.

در ذیل به برخی از جریان‌های اصلی تحول روانشناسی در کشورهای مختلف اشاره می‌کنیم.

آلمان را باید به حق اولین مهد روانشناسی دانست. اصطلاح روانشناسی برای نخستین بار توسط لایبنیتز، فیلسوف مشهور آلمانی به کار شد. برده سپس ولق آن را در قرن ۱۸ رواج داد.

تحول روانشناسی در آلمان طبق مراحل و مکاتب زیر مشخص می‌شود:

۱- فخرن و جریان پسیکوفیزیک: به کار بستن روش‌های تجربی به منظور یافتن رابطه بین حس کردن و شدت محرک و تعیین آستانه‌های حس کردن به خصوص آستانه‌های اختلافی.

نمونه رایگان قبل از خرید

- ۲- هلم هولتز و روانشناسی فیزیولوژیک حس کردن (حس کردن رنگها، صوتها و مسئله ادراک).
  - ۳- وونت و استقرار روانشناسی تجربی: وی در سال ۱۸۷۹ اولین آزمایشگاه روانشناسی را در لایپزیک بنیان گذارد.
  - ۴- ابینگهاوس در زمینه حافظه و یادگیری هجاهای بی معنا دست به آزمایشهای بدیعی زد.
  - ۵- برنتانو در مقابل روانشناسی محتوا به نوعی از روانشناسی که برخاسته از تجربههای شخصی یا برداشت تجربه‌ای یا عملی است، می‌پردازد. مکتب وی پایه مکتب پدیدارشناسی قرار گرفت.
  - ۶- کوپله مکتب وورتسبورگ را بنیان نهاد که به بررسی فرایندهای عالی ذهنی می‌پردازد. روش وی روش درون‌بینی بود.
  - ۷- در سال ۱۸۹۰ اهر نفلز به کشف بزرگی نایل آمد که گشتالت یا نقش‌بندی یا صفت شکل خوانده می‌شد. به دنبال فعالیت وی مای نونگ مکتب گراتز یا مکتب اتریشی را پی‌ریزی کرد. در مکتب گراتز نقش‌بندی یا گشتالت نتیجه روابط بین عناصر نیست؛ بلکه حاصل فعالیت ذهنی است.
  - ۸- مکتب گشتالت با ورتهاایمر، کافکا و کهلر بنیانگذاری شد.
  - ۹- دستیابی به بعد ناهشیار در روانشناسی توسط فروید: وی روش روان تحلیل‌گری را به عنوان روش جدید روان درمانگری، جانشین روش مغناطیس‌گری حیوانی مسمر و خواب‌انگیزی شارکو و تلقین برنهایم کرد.
  - ۱۰- آدلر با تأکید بر احساس کهنتری به حلقه دانشمندان فرویدین ملحق شد، و یونگ در زوربخ به این حرکت جدید روان تحلیل‌گری دامن زد. بعدها آدلر و یونگ از فروید جدا شدند و دو مکتب بزرگ را بنا نهادند: روانشناسی فردی- مقایسه‌ای آدلر و روانشناسی تحلیلی یونگ.
  - ۱۱- اولین کلینیک روانی کودکان در جهان توسط آدلر در وین در سال ۱۹۱۹ به وجود آمد.
- روانشناسی در انگلستان از زیست‌شناسی و انسان‌شناسی سرچشمه گرفت. داروین و گالتن را باید بنیانگذاران اصلی روانشناسی در این کشور دانست.
- ۱- با داروین مسئله روانشناسی تطبیقی (مقایسه حیوان و انسان) آغاز شد. وی چنین نتیجه گرفته که تظاهرات بدنی حیوان در انسان‌ها، باقی‌مانده رفتارهایی است که در نوع قبلی (حیوان) مفید بوده است.
  - ۲- گالتن با استفاده از روش دودمان‌شناسی و به کار بردن روش‌های آماری به تحقیق پرداخت. به کار بردن روش‌های آماری در مورد مقایسه خصوصیات روانی انسان و تجسس میزان همبستگی آنها سنت کاربرد آمار در امور روانی را در انگلستان به وجود آورد.
  - ۳- پیرسون به تدوین فرمول محاسبه همبستگی پرداخت. اسپیرمن با ابداع روش تحلیل عاملی راه بدیعی در زمینه کاربرد آمار در مسائل روانی به وجود آورد.
  - ۴- فیشر در ۱۹۳۰ روش تحلیل واریانس را ابداع کرد.

نمونه رایگان قبل از خرید

۵- روش تحلیل عاملی در انگلستان توسط تامسون، گارت و برت و در آمریکا توسط ترستون توسعه یافت. آیزنک و کتل روش تحلیل عامل را در زمینه یافتن عوامل اصلی شخصیت به کار بستند.

در فرانسه روانشناسی جدید در چهارچوب پزشکی و از روانشناسی مرضی سرچشمه گرفت.

۱- شارکو خواب‌انگیزی در هیستری را محور کار خود قرار داد. برنهایم خواب‌انگیزی را به عنوان فن تلقین و برای درمان بیماران روانی به کار بست.

۲- ریبو به بنیانگذاری روانشناسی علمی در فرانسه پرداخت.

۳- ژانه که او را باید همتای فرانسوی فروید نامید. به عنوان شاگرد ریبو به بررسی زمینه‌های روانی مرضی و غیرمرضی پرداخت. وی بر خلاف فروید بین هنجار و ناهنجار مرزی قایل شد. وی روانشناسی را «علم رفتار مهار یافته» دانست.

۴- بینه اولین روانشناس تجربی فرانسوی است که به اولین آزمایشگاه روانشناسی فرانسه که در سال ۱۸۸۹ تأسیس شده بود، رونق داد. وی روش مقایسه‌ای را ابداع کرد و نیز اولین آزمون متری هوش را در سال ۱۹۰۵ تدارک دید.

۵- مسئله راهنمایی حرفه‌ای و روانشناسی کار و فراهم کردن زمینه علمی راهنمایی تربیتی یا آموزشگاهی توسط پیه رون صورت گرفت. وی روانشناسی تربیتی را در فرانسه گسترش داد.

۶- والن روانشناسی آموزشگاهی را برای غلبه بر مشکلات دانش‌آموزان به عنوان جانشین مشاوره و راهنمایی قرار داد.

طبق گفته بورینگ روانشناسی آمریکا تن خود را از آلمان و روحش را از داروین گرفته است.

۱- ویلیام جیمز بنیانگذار مکتب کارکردگرایی (پراگماتیسم) در روانشناسی آمریکاست. وی به جای تجزیه هشیاری به چگونگی کار و فعالیت جاندار برای سازگار شدن با محیطش علاقه‌مند بود. او این سؤال را پیش کشید که هشیاری چه کارکردی دارد. دو اتاقی که در طبقه زیرزمین دانشگاه هاروارد در اختیار وی قرار داشت، از نظر عده‌ای به معنای اولین آزمایشگاه روانشناسی در جهان محسوب می‌شود.

۲- جان دیویی همراه با چیمز در راه ایجاد کارکردگرایی گام برداشت. مکتب دیویی به مکتب شیکاگو معروف است. این مکتب در واقع قیامی علیه اتم‌نگری یا جستجوی عناصر هشیاری است. از نظر دیویی آنچه مهم است، عناصر واکنش یا جمع آن‌ها نیست، بلکه هماهنگی آن‌ها است.

۳- اولین آزمایشگاه روانشناسی در آمریکا توسط هال در دانشگاه جان هاپکینز تأسیس شد. وی اولین مجله روانی آمریکا را منتشر نمود.

۴- به دنبال کارهای ثرندایک، روانشناسی حیوانی شکل گرفت.

۵- مکتب رفتارگرایی توسط واتسون در آمریکا، به دنبال کارهای پاولف در روسیه شکل گرفت.

۶- روانشناسی اجتماعی، روانکاوای فرهنگی و روانشناسی من در آمریکا بنیان گذارده شد.

نمونه رایگان قبل از خرید

مبنای تحول روانشناسی در روسیه را باید بیشتر در چهارچوب روانشناسی فیزیولوژیک جستجو کرد. همکاران ویگوتسکی یعنی لئون تی ئف و لوریا همراه با تیلف که پایه‌های روانشناسی را در اتحاد جماهیر شوروی بنا نهادند، کوشیدند که بین نظر ویگوتسکی و پاولف مصالحه ایجاد کنند.

دیدگاه‌ها و روش‌ها در روانشناسی علمی:

روانشناسان امروزی به هر نوع مکتب یا نظام وابسته یا به هر نوع روش کاری که معتقد باشند، بر یکی از این دو دیدگاه یا غالباً بر هر دو تکیه می‌زنند:

۱- دیدگاه طبیعت‌نگری:

از آن‌جا که علم در حکم شناخت قوانین طبیعت است، روانشناسی علمی هم می‌کوشد میدان علم را به وسیله بررسی رفتار انسان و حیوان به منزله اجزای طبیعت گسترش دهد.

۲- دیدگاه انسانی‌نگری:

با این دیدگاه روانشناسی با توجه به چگونگی زندگی و با تألیف معارفی که در اختیار دارد می‌کوشد موجودات و از آن میان انسان را به کمک کلیه روش‌هایی که به نتایج قابل توجهی منتهی می‌شود، بفهمد و درک کند.

علاوه بر این منطبق با این دو دیدگاه، روانشناسان امروزی به هر مکتبی که وابسته باشند، از دو روش استفاده می‌کنند:

۱- **روش تجربی و تطبیقی:** موقعیت مناسبی برای حفظ وحدت روانشناسی فراهم آورده است. از این لحاظ روانشناسی، علمی است؛ چون نظری و عمومی است؛ چون تطبیقی است؛ کاربرد آن در مورد زوایای مختلف رفتار انسان محدود است.

۲- **روش بالینی روش بالینی:** بر محور study case دور می‌زند. درست است که روش بالینی با روانشناسی مرضی یکی نیست، اما توانمندی ویژه‌ای در بررسی رفتار و اختلال‌های آن دارد. روان تحلیل‌گری نوعی روش بالینی است بررسی بالینی سازش‌یافته‌ترین شکل مطالعه رفتار انسان است. روش‌های تجربی و روش‌های بالینی نه تنها مکمل یکدیگرند، بلکه بین آن‌ها همگرایی قابل ملاحظه‌ای وجود دارد. روش‌های بالینی در انبوهی از مسایل تنها راه دستیابی به داده‌ها قلمداد می‌شوند، اما سرانجام عینیت خود را با پیوستن به روش‌هایی تجربی تأمین می‌کنند.

چهارچوب روش شناختی بررسی‌های تحولی:

۱- روش مشاهده

مشاهده را می‌توان از اساسی‌ترین و معتبرترین روش‌هایی دانست که در بیشتر رشته‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

الف) مشاهده طبیعی: مشاهده رفتار در شرایط طبیعی

نمونه رایگان قبل از خرید

ب) مشاهده ساختار: بررسی رفتار در موقعیت‌هایی که توسط آزمایشگر سازماندهی شده‌اند و شکل بررسی آزمایشگاهی به خود می‌گیرند.

ج) مشاهده تعاملی: گزارش‌های شخصی

گزارش‌های شخصی، ابزارهایی هستند که از شرکت‌کنندگان می‌خواهند به سؤال‌هایی در مورد ادراک‌ها، افکار، توانایی‌ها، احساس‌ها و تجربه‌های گذشته پاسخ دهند، آن‌ها از مصاحبه‌های بالینی نسبتاً بی‌ساخت (روش پیاژه) تا مصاحبه‌های کاملاً ساختار، پرسشنامه‌ها و آزمون‌ها گسترش دارند.

– مصاحبه

* مصاحبه سازمان یافته در این مصاحبه که آن را می‌توان مصاحبه محدود نیز نامید؛ مصاحبه‌گر مقید است تا در چارچوب مشخص و معین اطلاعات ویژه‌ای را از مصاحبه‌شونده به دست آورد. خشکی و تحجر موجود در این نوع مصاحبه مشکلاتی را در راه ایجاد رابطه صمیمانه و انسانی با بیمار به وجود می‌آورد.

* مصاحبه آزاد: در این نوع مصاحبه هیچ قید و شرطی وجود ندارد.

– پرسشنامه

پرسشنامه را می‌توان نوعی مصاحبه دانست که براساس هدف خاصی تنظیم و تدوین شده است. در این روش به جای آنکه از افراد به‌طور جداگانه مصاحبه به عمل آید؛ پرسش‌ها را تدوین کرده و در مجموعه‌ای تکثیر کرده و در اختیار آزمودنی‌ها قرار بدهند.

– روش بالینی

یک روش منعطف بین مشاهده ساده و مصاحبه از پیش تعیین شده است. به عبارت دیگر بررسی آزمودنی درگیر در یک فعالیت، از دو زاویه مشاهده واکنش‌ها و مصاحبه درباره برداشت وی از آنچه انجام می‌دهد. دامنه سؤال‌ها باز است و سؤال بعدی برحسب پاسخ قبلی کودک شکل می‌گیرد.

۲- شرح حال نویسی

شرح حال نویسی برای درک کردن و پی بردن به حالات و تمایلات آزمودنی به کار می‌رود. در شرح حال نویسی فرد وادار می‌شود که درباره خود بیندیشد. بدین ترتیب این روش بیشتر در مورد کودکانی به کار می‌رود که بتوانند بخوانند و بنویسند.

۳- بررسی فراتحلیلی

به تحلیل آماری مجموعه‌ای از نتایج پژوهشی پیش‌تر انتشار یافته می‌پردازند تا به نتایجی دست یابند.

۴- روش آزمایشی

در این روش غالباً از دو گروه آزمایشی و گواه استفاده می‌شود. گروه آزمایشی افرادی هستند که اثرات متغیر مستقل روی آن‌ها مطالعه می‌شود. گروه گواه افرادی هستند که دارای کیفیات گروه آزمایشی بوده؛ اما تحت تأثیر متغیر مستقل قرار نمی‌گیرند.

نمونه رایگان قبل از خرید

۵- روش تکوینی

مطالعه جریان رشد و نمو را روش تکوینی گویند. اگر گروه معینی از اطفال را در سنین مختلف، در فواصل معین، مثلاً از کودکستان تا دبیرستان مورد مطالعه قرار دهیم؛ به آن روش تکوینی طولی می‌گویند و اگر نمونه‌ای از اطفال سنین مختلف مورد مطالعه قرار گیرند به آن روش تکوینی عرضی می‌گویند.

۸- روش‌هایی برای بررسی فرهنگ

قوم‌نگاری: مانند روش بالینی عمدتاً توصیفی و کیفی است. اما این روش به جای آنکه آگاهی از یک فرد واحد را در نظر داشته باشد؛ می‌خواهد فرهنگ یا یک گروه اجتماعی مشخص را بشناسد. روش قوم‌نگاری از طریق مشاهده مشارکت‌کننده به هدف‌های خود می‌رسد. در این رویکرد به وسیله برقراری تماس نزدیک با گروه اجتماعی، می‌توان عقاید و رفتار اعضای آن را به گونه‌ای درک کرد که با روش مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه امکان آن وجود ندارد.

قوم‌نگاران با عضوی از یک فرهنگ شدن می‌کوشند تأثیر خود را بر آن به حداقل برسانند.

طرح‌های پژوهش در بررسی‌های تحولی

طرح همبستگی:

پژوهشگران اطلاعات مربوط به گروه‌های از پیش موجود را بدون تغییر دادن تجربه‌های آن‌ها گردآوری می‌کنند. طرح همبستگی روشی را برای بررسی رابطه تجربه‌ها یا ویژگی‌های شرکت‌کنندگان با رفتار یا رشد آن‌ها در اختیار می‌گذارد. اما این روش نقطه ضعفی بزرگ دارد: نمی‌توان از طریق آن رابطه علت و معلولی را استنباط کرد.

ضریب همبستگی عددی است مورد استفاده در این روش، که شرح می‌دهد چگونه دو مقیاس یا متغیر با یکدیگر ارتباط دارند. دامنه ضریب همبستگی از نظر ارزش بین $+1$ تا -1 است.

طرح آزمایشی:

این طرح برخلاف مطالعات همبستگی امکان نتیجه‌گیری درباره علت و معلول را می‌دهد. در یک آزمایش رویدادها و رفتارهای مورد نظر به دو نوع تقسیم می‌شوند: متغیر مستقل که پژوهشگر انتظار دارد تغییراتی را در متغیر دیگر ایجاد کند و متغیر وابسته که پژوهشگر انتظار دارد تحت تأثیر متغیر مستقل قرار گیرد.

تک بررسی

پژوهشگر به بررسی عمقی یک یا چند نفر در یک دوره زمانی معین می‌پردازد.

طرح‌های آزمایشی تغییر یافته:

آزمایش‌های میدانی و طبیعی اغلب آزمایش‌ها در آزمایشگاه‌ها انجام می‌شوند؛ جایی که پژوهشگران می‌توانند حداکثر کنترل را بر شرایط آزمایشی داشته باشند اما یافته‌های آزمایشگاهی همیشه در موقعیت‌های روزمره کاربردی ندارند. در آزمایش‌های میدانی پژوهشگران از فرصت‌های نادر برای گماردن تصادفی افراد در شرایط مختلف طبیعی بهره می‌گیرند.

نمونه رایگان قبل از خرید

در آزمایش‌های طبیعی در شرایطی که نمی‌توانند در دنیای واقعی شرکت‌کنندگان را به صورت تصادفی بگمارند یا شرایط را دستکاری کنند، به اجرای این آزمایش‌ها رضایت می‌دهند. شرایطی که از قبل وجود دارند؛ مانند مهدکودک‌ها، مدارس، محیط‌های کار و غیره با هم مقایسه می‌شوند.

راهبردهای بررسی تغییرات تحولی

طرح‌های طولی و مقطعی راهبردهای پژوهشی مربوط به رشد هستند.

طرح طولی: longitudinal

یک گروه آزمودنی، بارها در سنین مختلف بررسی می‌شوند و زمانی که آزمودنی‌ها بزرگ می‌شوند؛ تغییرات آن‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد.

ایرادها:

- آزمودنی‌ها ممکن است به دلایلی از پژوهش خارج شوند.

- عملکرد آن‌ها ممکن است در اثر تمرین بهبود یابد.

تهدید دیگر برای یافته‌های طولی اثر همدوره می‌باشد. این اصطلاح برای تأثیرات مربوط به تاریخ به کار برده می‌شود. افراد همدوره کسانی هستند که در مقطع زمانی یکسان متولد می‌شوند و تحت تأثیر شرایط فرهنگی و تاریخی خاصی قرار داشته‌اند.

طرح مقطعی: Cross-sectional

جهت دستیابی به تفاوت‌ها در جریان تحول، کودکان سنین مختلف در یک نقطه زمانی معین مورد آزمایش قرار می‌گیرند.

طرح طولی - زنجیره‌ای: Sequential

علت اینکه این طرح زنجیره‌ای نامیده می‌شود این است که از زنجیره‌ای از نمونه‌ها تشکیل می‌شود (دو یا چند گروه سنی) که هر یک به مدت چند سال به صورت طولی دنبال می‌شوند.

نمونه رایگان قبل از خرید

نکات کلیدی فصل اول

- ۱- رشد عبارت است از همه تغییرات و تحولاتی که از زمان تشکیل سلول تخم تا هنگام مرگ در انسان روی می‌دهد. این تغییرات باثبات بوده و به ترتیب بروز می‌کنند.
- ۲- پختگی به تغییرات خاصی اطلاق می‌شود که عامل اساسی در آن گذشت زمان همراه با تکامل و نظام‌یافتگی سیستم‌های عصبی است.
- ۳- روانشناسی رشد هم در زمره علوم بنیادی است و هم کاربردی که جریان تحولات همه جانبه فرد را از هنگام انعقاد نطفه تا هنگام مرگ مطالعه می‌کند.
- ۴- نخستین مطالعات تجربی درباره‌ی کودک از قرن ۱۷ آغاز شد. تاریخچه تحقیق علمی و تجربی درباره کودک با یوهان آموس کمینیوس آغاز می‌شود.
- ۵- فردریک فروبل، نخستین کودکستان را تأسیس کرد.
- ۶- استانلی هال اولین روانشناسی بود که با استفاده از پرسشنامه اطلاعات مفصلی درباره کودکان و نوجوانانی گردآوری کرد. او عموماً بنیانگذار جنبش مطالعه کودک محسوب می‌شود.
- ۷- ویلیام جیمز بنیانگذار مکتب کارکردگرایی (پراگماتیسم) در روانشناسی آمریکاست.
- ۸- ژانه روانشناسی را «علم رفتار مهار یافته» دانست.
- ۹- آلمان را باید به حق اولین مهد روانشناسی دانست. اصطلاح روانشناسی برای نخستین بار توسط لایبنیتز، فیلسوف مشهور آلمانی به کار برده شد. در طرح مقطعی جهت دستیابی به تفاوت‌ها در جریان تحول، کودکان سنین مختلف در یک نقطه زمانی معین مورد آزمایش قرار می‌گیرند.
- ۱۰- طرح‌های طولی و مقطعی راهبردهای پژوهشی مربوط به رشد هستند. در طرح طولی یک گروه آزمودنی، بارها در سنین مختلف بررسی می‌شوند و زمانی که آزمودنی‌ها بزرگ می‌شوند؛ تغییرات آن‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد.
- ۱۱- روش بالینی یک روش منعطف بین مشاهده ساده و مصاحبه از پیش تعیین شده است.

نمونه رایگان قبل از خرید

بخشی از سؤالات طبقه‌بندی شده فصل اول

۱. تفاوت رشد جسمی با پختگی این است که رشد یعنی بزرگ شدن و پختگی یعنی ..... (bzhik.ir)

- (۱) حالات بهنجار رفتار
(۲) کسب توانایی‌های تازه
(۳) دگرگونی‌های تدریجی در جسم
(۴) توانایی راه رفتن و سخن گفتن

۲. هدف «روانشناسی رشد» عبارت است از: (bzhik.ir)

- (۱) توصیف، تشریح، پیش‌بینی و تفسیر رفتارها
(۲) بررسی چگونگی انعقاد و تبدیل آن به فرد کامل
(۳) مطالعه‌ی علمی رفتار و فرآیندهای ذهنی انسان
(۴) مطالعه‌ی چگونگی تغییر اشخاص و ثبات برخی ویژگی‌های آن

۳. تجربه‌های اولیه‌ی کودکی در کدام یک از دیدگاه‌های زیر بیشتر اهمیت دارد؟ (bzhik.ir)

- (۱) صفات
(۲) روانکاوی
(۳) رفتارگرایی
(۴) شناختی-اجتماعی

۴. اصطلاح «رشد» به تغییرات منظمی گفته می‌شود که در نتیجه ..... حاصل می‌شود. (bzhik.ir)

- (۱) محیط
(۲) یادگیری
(۳) تربیت
(۴) رشد جسمی

۵. روش «آموزش کودک از طریق عمل و تجربه» را چه کسی مطرح کرد؟ (bzhik.ir)

- (۱) هال
(۲) دیوئی
(۳) اسکینر
(۴) اریکسون

۶. اولین مطالعات تجربی درباره‌ی کودک از چه قرنی آغاز شد؟ (bzhik.ir)

- (۱) قرن ۲۰
(۲) قرن ۱۸
(۳) قرن ۱۷
(۴) قرن ۱۹

۷. مؤسس نخستین کودکانستان چه کسی بود؟ (bzhik.ir)

- (۱) فخر
(۲) یوهان آموس کمپنیوس
(۳) هلم هلنز
(۴) فردریک فروبل

۸. اولین مقیاس متری هوش توسط چه کسی و در چه سالی ارائه شد؟ (bzhik.ir)

- (۱) بینه - ۱۹۰۵
(۲) گالتن - ۱۹۰۵
(۳) بینه - ۱۹۰۷
(۴) گالتن - ۱۹۰۳

۹. اولین مهد روانشناسی کدام کشور است؟ (bzhik.ir)

- (۱) انگلستان
(۲) آلمان
(۳) فرانسه
(۴) روسیه

۱۰. چه کسی برای اولین بار به تعیین آستانه‌های اختلافی پرداخت؟ (bzhik.ir)

- (۱) هلم هلنز
(۲) وونت
(۳) فخر
(۴) برنتانو

نمونه رایگان قبل از خرید

۱۱. مکتب گشتالت در واکنش به چه جریانی شکل گرفت؟ (bzhik.ir)

(۱) روانشناسی عنصر طلب (۲) پراگماتیسم (۳) روانشناسی رفتاری (۴) روانشناسی شناختی

۱۲. اولین کیلینیک روانی کودکان توسط چه کسی تأسیس شد؟ (bzhik.ir)

(۱) فردریک فروبل (۲) یونگ (۳) آدلر (۴) ماسلو

۱۳. مبدع روش تحلیلی عاملی کیست؟ (bzhik.ir)

(۱) پیرسون (۲) اسپیرمن (۳) فیشر (۴) گالتن

۱۴. بنیانگذار مکتب پراگماتیسم کیست؟ (bzhik.ir)

(۱) واتسون (۲) جان دیویی (۳) ثرندایک (۴) ویلیام جیمز

۱۵. بیشترین رشد هوش در چه سنی بوقوع می‌پیوندد؟ (bzhik.ir)

(۱) سنین ۱۶-۱۸ سالگی (۲) ۷ سالگی (۳) در دوره جنینی (۴) ۲۰ سالگی

۱۶. کدام عبارت صحیح نمی‌باشد؟ (bzhik.ir)

(۱) رشد جریانی مرحله‌ای و پیوسته است.

(۲) رشد حرکتی تنها حاصل عوامل ژنتیکی است.

(۳) مهارت‌های حرکتی ظریف در سال‌های اولیه کودکی شکل نگرفته است.

(۴) منظور از رشد ذهنی، مجموعه استعدادهای ادراک حسی، حافظه، تخیل، تعقل و توانایی حل مسأله است.

۱۷. سریع‌ترین دوران رشد کدام است؟ (bzhik.ir)

(۱) ۶ ماه اول بعد از تولد (۲) دوره‌ی قبل از تولد

(۳) دوره‌ی بلوغ (۴) دوره‌ی قبل از تولد و دوره‌ی بلوغ

۱۸. از طریق اندازه‌گیری رشد قد و وزن کودک سن ..... بدست می‌آید. (bzhik.ir)

(۱) سن اسکلتی (۲) سن استخوانی

(۳) سن تنی (۴) سن برپایه‌ی صفات جنسی ثانوی

۱۹. اگر با پردازش یا تحلیل نتایج تحقیقات دیگران به یافته‌هایی دست یابیم از چه روشی استفاده کرده‌ایم؟

(bzhik.ir)

(۱) فراتحلیلی (۲) تحلیل محتوا (۳) تحلیل روانی (۴) مشاهده طبیعی

نمونه رایگان قبل از خرید

۲۰. تثبیت در مراحل اولیه رشد نقش کدام عامل را در رشد کم رنگ می کند؟ (bzhik.ir)

(۱) رسش (۲) صفات (۳) محیط (۴) همسالان

۲۱. کدام یک از مفاهیم زیر از مؤلفه‌های مهم نظریه ماریا مونتسوری است؟ (bzhik.ir)

(۱) خود گردانی (۲) دوره حساس (۳) طوفان و فشار (۴) وقفه هویتی

۲۲. کدام یک از مفاهیم زیر از مؤلفه‌های مهم نظریه ماریا مونتسوری است؟ (bzhik.ir)

(۱) خود گردانی شناختی (۲) دوره حساس (۳) طوفان و فشار (۴) وقفه هویتی

۲۳. کدام یک از مفاهیم رشدی برگرفته از اندیشه‌های ژان ژاک روسو بوده است؟ (bzhik.ir)

(۱) نقش پذیری (۲) سرمشق گیری (۳) رسش زیستی (۴) دلبستگی

۲۴. کدام عبارت در مورد نظریه‌های «مرحله‌ای» در رشد صادق است؟ (bzhik.ir)

(۱) الگوی رشد به فرهنگ وابسته است. (۲) برنامه زیستی رسش قابل پیش‌بینی است.
(۳) الگوی رشد وابسته به محیط است. (۴) برنامه زیستی رسش به هدف رشد وابسته است.

۲۵. کدام یک از گزینه‌های زیر در مورد دوره‌های حساس رشد صادق است؟ (bzhik.ir)

(۱) بحران‌های حاصل از آن غیرقابل جبران است. (۲) هنوز توافق کامل در این زمینه به وجود نیامده است.
(۳) این دوره‌ها مخصوص بعضی از موجودات است. (۴) دوره‌های حساس رشد در نتیجه تحقیقات فروید شکل گرفت.

۲۶. براساس تاریخچه روانشناسی رشد، پیشکسوتان ابتدای قرن بیستم چه کسانی بودند؟ (bzhik.ir)

(۱) پیازه، گزل، والن (۲) فروید، بینه، گزل
(۳) پیازه، ویگوتسکی، اریکسون (۴) فروید، استانلی هال، بینه

۲۷. براساس کدام الگوی رشد ابتدا اعضاء داخلی و سپس اعضاء پیرامونی رشد میکنند؟ (bzhik.ir)

الف) الگوی سری- پایی   ب) الگوی مرکزی- پیرامونی   ج) الگوی عام به خاص   د) هیچکدام

همانطور که در فهرست نیز اشاره شده است، فایل کامل این منبع ۳۰۴ صفحه است. بخشی که تا اینجا

مشاهده فرمودید، قسمتی از فایل بود که به عنوان " مشاهده نمونه رایگان " برای عزیزان و قبل از

خرید گذاشته شده بود.

ادامه دارد...

